

Mia Bašić, studentica IV. godine
Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu

**KATHERINE G. YOUNG, *Constituting Economic and Social Rights*,
Oxford University Press 2012, p. 355**

Hrana, voda, zdravlje, dom i obrazovanje temeljne su vrijednosti za ljudsku slobodu i dostojanstvo isto kao i privatnost, religija ili govor. Ipak, tek su nedavno pravni sustavi počeli osiguravati te temeljne individualne interese kao prava. Ovu vrlo važnu tematiku obrađuje Katherine G. Young u svojoj knjizi „*Constituting economic and social rights*“ koja je izašla u izdanju Oxford University Pressa 2012. godine, na 355 stranica. Na početku knjige stoje kratak sadržaj (ix – x), tablica slučajeva (xi – xiv), tablica zakonodavstava (xv – xvii) i popis kratica (xiii – xix), nakon čega slijede uvod u studiju (str. 1 – 25) i tri najvažnija dijela knjige (str. 27 – 299), a na samom kraju autorica je smjestila dva dodatka (str. 300 – 316), bibliografiju (str. 317 – 335) i indeks (str. 337 – 355).

Prvi dio knjige „*Constituting rights by interpretation*“ (str. 27 – 129) objašnjava interpretativna stajališta i procese koji konstituiraju socijalna prava. Autorica opisuje interpretativna stajališta koja prioritiziraju racionalne procese što se svrstavaju uz osnovne potrebe ili ljudsko dostojanstvo, prikazujući minimalističke pritiske u interpretiranju ovih prava kroz doktrinarnu postavku minimuma osnovnih značajki (ili interesa) koji su interni pravima, ili kroz druge oblike institucionalne otuđenosti. Također, autorica u ovom dijelu istražuje različite načine kojima su ova prava ograničena, kroz nedostatak doktrinarnih klauzula, dopuna odredbi, zadanih pravila odlučivanja ili kroz formu kvazi-utilitarnog shvaćanja, poznatog i kao „balansiranje“.

U drugom dijelu „*Constituting rights by enforcement*“ (str. 131 – 219) Young se fokusira na stupanj i institucionalnu raznolikost primjenjivanja prava, dajući dvije tipologije: 1) tipologiju sudskih kontrola zakonitosti, što opisuje različite stavove prema pregledu i pravnom lijeku koje su preuzeli različiti sudovi, a opisuje i ulogu shvaćanja sudova koje im dopušta da imaju tako različite stavove o primjeni prava; i 2) tipologiju koja opisuje ulogu shvaćanja promatranu u drugim ustavnim sustavima poput Kolumbije, Indije i Ujedinjenog Kraljevstva.

Treći dio, „*Constituting rights by contestation*“ (str. 221 – 299), otkriva nam kako su prakse tumačenja i provedbe prava, obrađene u prethodnim poglavljima, zapravo ultimativno ovisne o drugima. Autorica ukazuje na to da su contestacije oko ekonomskih i socijalnih prava, koji su napredovali putem socijalnih pokreta i drugih privatnih aktera, vitalan dio važnosti ovih prava za naše pravne i socijalne institucije. U ovom dijelu Young prelazi s analize ekonomskih i socijalnih prava na analizu prava govora, te od razgraničenja uloga odvojenih grana vlade do povezanosti jedne s drugom i do tržišnoga i civilnoga društva. Ova analiza remeti naše teorije o ekonomskim i socijalnim pravima, pretpostavljajući interpretativnu

poziciju koju konstitucionalisti obično ne uzimaju u obzir, a to je pozicija privatnih aktera koji streme k tome da djeluju u javnom interesu radije nego u samim javnim institucijama, zaključuje Young.

Zbog važnosti teme kojom se bavi, knjiga „*Constituting economic and social rights*“ predstavlja vrijedan izvor pravnim teoretičarima, ali i praktičarima pri lakšem i boljem razumijevanju ustavom zajamčenih prava, a posebice onih ekonomskih i socijalnih. Štoviše, knjiga zasigurno može biti od velike pomoći i studentima prava, a naročito onima koji se žele detaljnije baviti ovim interesantnim područjem. Naime, kao što istraživanje i analiza Katherine G. Young pokazuju, socijalna i ekonomska prava ne postoje kao prethodno formirani entiteti već zahtijevaju konkretni proces angažiranja i borbe. Rasprave, sadržane i obrađene u ovoj vrijednoj knjizi, mogu imati pozitivnu ulogu u račišćavanju novih nedoumica oko konstituiranja i implementacije socijalnih i ekonomskih prava u novom stoljeću. Nova pitanja za sve one koje zanima ovaj kompleks (znanstvenicima, političarima, aktivistima, studentima...) mogla bi biti: "Na koji će način suvremena država rješavati socijalnoekonomska prava s obzirom na potpuno različite pristupe rješavanju problema s proteinima, vodom, obrazovanjem, govorom, sudovima, vladom i nadom?" Kroz teorije, slučajeve, eksperimente i borbe, ljudi mogu učiniti ekonomska i socijalna prava stvarnima.